

Pašiem savs brūkleņu lauks

'Salaspils Razīgā'

ALFRĒDS RIPA,
bioloģijas zinātņu
doktors

Ko zinām par brūklenēm

Šiem mūžzaļajiem, 10–20 cm augstajiem pundurkrūmiņiem raksturīgs ložņājošs saknenis un taisni vai pacili stumbri. Garie sakneņi neizlien virs augsnes, bet turpina augt ar galotnes pumpuriem, veidojot apakšzemes dzinumus, turpretim no žākļu pumpuriem, kas atrodas tālāk no augošās galotnes, rodas jaunie brūkleņu ceri, kuru virszemes dzinumi aug 5–6 gadus, tad atmirst un tiek aizvietoti ar jauniem dzinumiem no sānpumpuriem. Jaunas saknes veidojas pavasarī un rudenī. Virszemes stumbri brūklenēm aug no maija sākuma līdz augusta beigām. Ziedi ieriešas nobriedušu stumbru un zaru galotnēs, pa 2–15 ziediem nokarēnos ķekaros. Brūklenes ir svešapputes augi, apputeksnē kukaiņi, auglāizmetņi izveidojas 60–90% ziedu.

Nacionālā Botāniskā dārzā Derigo augu sektorā izveidota brūkleņu šķirņu un perspektīvo formu kolekcija. Izcilākās tajā ir mūsu pašu izveidotās brūkleņu šķirnes: 'Salaspils Razīgā', 'Lielogu', 'Salaspils Agrā', 'Jūlija'.

'Salaspils Razīgā' – vidēji vēlina šķirne. Krūmiņu augstums 15–20 cm; ogas tumši sarkanas, apaļi ovālas, to garums 0,7–1 cm, 100 ogas sver 20,4–27,8 gramus. Ja dzinumu projektīvais segums ir 90%, ogu raža līdz 2 kg no kvadrātmetra.

'Lielogu' – vidēji agrīna šķirne. Krūmiņi 12–18 cm augsti; ogas tumši sar-

kanas, apaļas, to garums 0,8–10 cm, 100 ogu svars 23,8–33,4 gramu. Ja dzinumu projektīvais segums ir 75%, ogu raža sasniedz 1,8 kg no kvadrātmetra.

'Salaspils Agrā' krūmiņu augstums ir 15–18 cm. Ogas koši sarkanas, apaļas, 0,6–1 cm garas, 100 ogu svars 20–25 gramu. Ja dzinumu projektīvais segums ir 55%, ogu raža – līdz 1,2 kg no kvadrātmetra.

'Jūlija' – agrīna šķirne, krūmiņu augstums 12–15 cm. Ogas tumši sarkanas, iegareni apaļas, 0,7–1 cm garas, 100 ogu svars 2,5–3 gramu, raža – līdz 0,8 kg no kvadrātmetra.

Vietas izvēle un augsne

Brūkleņu audzēšanai jāizvēlas atklāta, saulaina vieta, kur gruntsūdens līmenis ir vismaz 30–40 cm dziļi. Augsnei jābūt irdenai, gaisa caurlaidīgai. Brūkleņu audzēšanai vispiemērotākās ir vieglas, ar organiskajām vielām bagātas podzolētās vai purva augsnes, kur pH 3,5–6 un ir pietiekams viegli izmantojamā kālija (10–20 mg/100 g) un fosfora (7–10 mg/100 g) saturs. Minerālaugsnes pirms brūkleņu stādīšanas ielabo, uz 100 m² iestrādājot 4–6 m³ kūdras. Nabadzīgās augsnēs pirms stādīšanas uz 100 m² dod 1,2 kg amonija nitrāta vai 0,9 kg karbamīda, vai 2 kg amonija sulfāta un 1 kg superfosfāta, un 0,7 kg kālija sulfāta. Brūkleņu audzēšanai paredzētais lauks jānolīdzina, vairākkārt jāapar 20–25 cm dziļi un jāattīra no nezālēm. Ierīkojot brūkleņu stādījumus izstrādātajās frēzkūdras platībās, jāatjauno nosusināšanas grāvji.

Vai Latvijā kāds nodarbojas ar brūkleņu audzēšanu? Varbūt kāds speciālists var sniegt komentāru par brūkleņu audzēšanu.

Ēriks A.
Siguldā

Stādīšana

Labākais brūkleņu stādīšanas laiks ir agrs pavasaris – aprīļa beigas un maija sākums. Pirms stādīšanas augsnei jābūt mitrai. Stāda apmākušās, vēsās dienās. Iestāda 6–7 cm dziļi – tāpat, kā tie auguši pavairošanas nodaļā. Mazdārzīšos stāda dobēs, 30 x 30 cm attālumā augu no auga. Lielākās platībās stāda rindās vai divrindu slejās. Attālums starp rindām 25–30 cm, starp augiem rindā 20–30 cm, starp slejām – 90 centimetru. Pēc stādīšanas brūkleņu stādījumus nosedz ar 4–6 cm biezu pakaišu kūdras vai zāgskaidu slāni.

Audzēšanas agrotehnika

Brūkleņu stādījumi jālaista. Optimālais ūdens saturs augsnē veģetācijas periodā ir 50–60% no pilnas augsnes mitrumietilpības. Augsni brūkleņu stādījumos nosedz ar 3–5 cm biezu mulčas slāni – tas ir ļoti iedarbīgi pret nezālēm. Labākā mulča ir priežu mizas, zāgskaidas, skāba augsto sūnu purvu kūdra. No herbicīdiem nezāļu ierobežošanai brūkleņu stādījumos var izmantot *venzaru* un *linuronu*, deva 1,5–3 kg uz hektāru. Lai nesavīstos nezāles starp slejām, regulāri irdina augsni.

Piemērotākais laiks brūkleņu mēslošanai ir maijs. Mēslojuma devas atkarīgas no minerālvielu satura augsnē, kā arī no minerālvielu satura brūkleņu lapās. Optimāli, ja brūkleņu lapās ir 1,1–1,25% slāpekļa, 0,1–0,4% fosfora, 0,5–0,6% kalcija, 0,2–0,22% magnija, mazāk nekā 1% kālija. Vislabāk, ja slāpeklis vienlaikus dots gan nitrātu, gan amonija formā, turklāt mēslošana jāveic mazās devās. Brūklenes ir jutīgas pret hloru, tāpēc labāk mēslo ar kālija sulfātu. Augsnes ar augstu organisko vielu saturu parasti nodrošina brūkleņu prasības pēc mikroelementiem. Brūkleņu stādījumos atjaunojošo apgriešanu izdara pēc 8–10 gadiem. Brūklenājus apgriez 3–4 cm augstumā, to dara pavasarī pirms veģetācijas iestāšanās. Pēc apgriešanas no apakšzemes sakneņiem un apgriezto dzinumu snaudošajiem pumpuriem veidojas jauni dzinumi. Tie kļūst par skeletzariem, zarojas un izveidojas jauni brūkleņu ceri. Trešajā gadā pēc apgriešanas brūkleņu stādījumos pilnīgi atjaunojas brūklenāju segums un raža sasniedz to līmeni, kāds bija pirms apgriešanas. **☐**

Par stādu iegādi varat interesēties Nacionālajā Botāniskajā dārzā pa tālr. 2 945449.

Stādus (šķirni 'Karole') varat nopirkt Baltezera kokaudzētavā. Cena Ls 0,80. Tālr. 7996370.

Alfrēda Ripas foto